

Poul Nyrup Rasmussens nytårstale

Taler

Poul Nyrup Rasmussen
Statsminister

Dato

1. januar 1995

Sted

Marienburg

Godaften og glædeligt nytår.

I år er det 50 år siden, der blev fred i Danmark. Det vil blive fejret overalt i landet. Vores forældre og bedsteforældre vil mindes de lykkelige dage omkring befrielsen. Om aftenen den 4. maj vil vi igen tænde lys i vindueskarmen. Den 5. maj vil vi holde mindehøjtidelighed for dem, der faldt. Vi, der kun var børn i 1945, vil have god grund til at takke dem, der med livet som indsats, skaffede Danmark friheden tilbage.

Vi står i gæld til dem, der sørgede for, at vi i dag kan leve som frie mennesker i et af verdens rigeste lande.

Fred, frihed og velfærd tager mange idag for givet, og hvorfor overhovedet debattere friheden og velfærden? Kommunismen har jo spillet fallit. Berlinmuren er faldet. - Så nu kan vi blot lade internationale konferencer tage sig af verdensfreden og den frie markedsøkonomi af velfærden. - Og så iøvrigt passe os selv i vort eget lille smørhul.

Eller kan vi?

Vi har lært, at fællesskab og vilje er stærke drivkræfter. Vi fik freden dengang. Men der er stadig krig i verden, ikke så langt herfra. Vi ved idag, at det er helt nødvendigt at stå sammen med andre lande og arbejde aktivt for fred og frihed også i Europa.

Det fik jeg bekræftet i sidste måned, da vi var samlet til europæisk topmøde i

Essen. For første gang siden Anden Verdenskrig mødtes stats- og regeringschefer fra Øst- og Vesteuropa for at drøfte udvidet samarbejde i EU. Der sad vi - i hjertet af Tysklands Ruhrdistrikt - hvorfra man har leveret kanoner til 2 verdenskrige. Der mærkede vi historiens hjul dreje. Jeg tror, alle følte - det er nu det gælder. Det er nu, vi skal tænke stort. Nu er dagsordenen en anden. Nu har vi en historisk chance for at forene fred, demokrati og ny fremgang for alle folk i et helt Europa - uden nye Berlinmure, koldkrige og ulykkelige mennesker på flugt.

Den chance må vi ikke lade gå fra os!

Det er ikke mindst det, vi skal bruge FN og det europæiske samarbejde til.

Vi ved, at arbejde for freden koster. Danske FN-soldater og frivillige i det tidligere Jugoslavien gør dagligt en indsats for at hjælpe ofrene i en ulykkelig krig. Den har kostet flere danske livet og givet andre varige sår. Men indsatsen er ikke forgæves. Uden FN havde de civile tab været end-nu større, og borgerkrigen måske total.

Krigens flygtninge fra Jugoslavien søger ly og tryghed i andre lande i Europa - også i Danmark.

Vi er kun 5 mio. mennesker i Danmark. Jeg forstår godt, at mange er bekymrede og utrygge for Danmarks fremtid i en verden, præget af flygtningestrømme. Vi har jo - trods alt - så meget at værne om og så meget at miste.

Men vi har bade værdier og styrke til at klare den udfordring. Og tænk hvis det nu var os selv. Vi skal yde vores. Det er vores pligt som mennesker i et humant samfund at yde den støtte, vi kan. Gør vi ikke det, har kynismen sejret. Diskussionen må ikke strandes på, om der i Danmark er plads til at bosætte nødstedte flygtningefamilier.

I stedet skal vi nu have afklaret, hvordan vi kan placere og hjælpe flygtninge i Danmark og i det øvrige Europa - indtil de, der har mulighed for det, kan rejse tilbage til deres eget land.

Det enkelte lands indsats er vigtig - men kan ikke stå alene.

Det er en meget vigtig opgave for EU, at sikre et bedre samarbejde for at løse problemerne med Europas flygtninge.

Men allervigtigst er det, at vi evner at bruge det europæiske samarbejde til at ville freden – før nye konflikter blusser op, og før flere mennesker drives på flugt. Det kan vi bedst ved at hjælpe Østeuropa til ny økonomisk fremgang, og et bedre miljø.

Sammen med de nye medlemslande i Norden skal vi i det hele være med til at sætte den politiske dagsorden for Europa. - Det europæiske samarbejde vi ønsker i fælles interesse.

EU skal bruges i kampen mod arbejdsløsheden. EU skal være aktiv, når det drejer sig om miljøet. EU er ikke til at komme uden om, hvis vi skal den stigende kriminalitet i Europa til livs.

Vi skal samarbejde i EU om de opgaver, vi kun kan løse i fællesskab. Omvendt skal EU ikke blandes ind i sager, vi bedst kan klare selv.

Det er nødvendigt i Europa at samarbejde om fælles opgaver.

Det samme gælder indadtil - mellem os alle i Danmark - om det, vi har fælles og om velfærdssamfundets fremtid. Jeg så et billede af en dansk hverdag i avisen 2. juledag, som sagde mere end mange ord.

Til den ene side:

Ungt par ved Dankortautomaten. De sidste julegaveindkøb. Velstand og fremgang. De er inde i varmen.

Og lige om hjørnet:

En ældre mand med ryggen til. Han roder i en af kommunens affaldskurve. Måske efter et par tomme flasker, som han kan sælge. Han er udenfor.

Er det billedet af velfærdssamfundet Danmark i 1995? Et delt Danmark -

mellem dem, der er indenfor og dem, der er udenfor?

Er det det billede, vi vil se af vores land?

Eller vil vi beslutte, at sådan skal det ikke være - og drage de nødvendige konsekvenser. Kan det overhovedet lade sig gøre?

Ja, det kan det - men det kræver, at vi selv vil. Vi kan ikke bare skubbe ansvaret for hinanden over på samfundet. Samfundet er lige præcis så godt, som vi selv gør det til.

Men jeg synes faktisk, at nogle af velfærdssamfundets advarselsslamper blinker. - Det går bedre nu. Ja. Men alt er ikke, som det burde være.

Kan det være rigtigt, at medmennesker i Danmark er uden social kontakt, ensomme og udstødte?

Kan vi være bekendt, at samfundet ofte opleves utilstrækkeligt, netop når vi har brug for det? F.eks. når gamle mennesker skal vente på hjælp i flere uger?

Jeg synes ikke, vi kan være det bekendt. Men, vi skal ikke spørge, om samfundet kan være det bekendt. Det er i sidste ende både den enkeltes og alles ansvar, om velfærdssamfundet fungerer. Det er følelsen af ansvar for hinanden, der skaber et stærkt og helt samfund.

Alt for mange tager velfærdssamfundet for givet - uden at vi selv gør en indsats. Og så har vi vel troet på, at sammenholdet kom af sig selv.

Tiden er inde til, at vi tager stilling til værdierne. At vi tør have klare holdninger til udviklingen af det samfund, vi alle er en del af. At vi gør os klart, hvad vi vil, men også, hvad vi ikke vil.

For mig er frihed og sammenhold fundamentale værdier. Vi må beskæftige os langt mere med det enkelte menneskes ansvar - også for sammenholdet. Hvis ansvarsfølelsen forsvinder, har vi for alvor problemer.

Vi vil have et stærkt og helt, ikke et svagt og delt samfund.

Det kan godt være at nogen føler at velfærdsamfundet har en tendens til at fratage den enkelte eget initiativ.

Men velfærd og den enkeltes ansvar er ikke modsætninger - de er hverandres forudsætninger. Det kan vi tydeliggøre ved at skabe en ny balance mellem samfundet og den enkeltes rettigheder og pligter.

Vi afviser afmagten og utrygheden som udstøder de svage - netop dem som samfundet skal beskytte, men som i stedet bliver hægtet af.

Vi vil sørge for at folk får en chance til, også selvom det gik galt første gang.

Det gælder den tredjedel eller mere af en ungdoms årgang, som enten ikke får en uddannelse eller job.

Det gælder på arbejdsmarkedet, hvor dem der har arbejde må vise større solidaritet overfor dem, der ikke har.

Virksomhederne må også påtage sig et større socialt ansvar. Jeg synes, tanken om at indføre et "socialt kapitel" i de nye overenskomster er spændende og rigtig.

Vi skal skabe bedre sammenhæng mellem arbejdsliv, familieliv og hjemmeliv.

Vi skal fortsat sikre, at den danske arbejdskraft hører til blandt verdens bedst uddannede. Både for dem, der har job og dem, der skal have det.

Vi skal fortsætte indsatsen for at hjælpe svage og udstødte grupper, syge, ældre og handicappede. Det drejer sig om at sikre boliger, pleje og service uden lange ventetider.

Det offentlige skal lægge rammerne. Regeringen vil være klar med initiativer og tilbud. Men alle må give en hånd med. Vi kan jo godt. Vi ved det bliver gjort i idrætsforeninger, klubber, boligforeninger og på ældrecentre. Vi hjælper jo hinanden lokalt.

Lad os føre de gode lokale erfaringer videre på arbejdspladserne og overfor bredere samfundsopgaver. Vi er jo netop stærkest i de menneskelige

fællesskaber. Lad os derfor skabe flere fællesskaber, baseret på de fundamentale menneskelige værdier, som er de vigtigste for os alle - tid, sammenhold, solidaritet, dygtighed, glæde, venskab, familieliv og kærlighed.

Den langsigtede udvikling af velfærdssamfundet angår os alle. Ansvar og pligter omfatter ikke blot mennesker, men også natur og miljø. Vi skal alle være frontløbere i kampen for rent vand og miljø - også for vore børns skyld.

Mennesker og miljø kommer først.

Tidspunktet for at tage fat på arbejdet, kan næppe være bedre.

Vi oplever et økonomisk opsving uden sidestykke i 30 år. Danmark får topkarakterer i Europas økonomiske karakterbog. Det er ikke et mål i sig selv, men en god forudsætning for en bedre samfundsudvikling.

Det er lykkedes, at få nedbragt arbejdsløsheden og få skabt nye jobs - sådan som Regeringen satte det som hovedmål. De kommende år vil vi kunne få op imod 100.000 flere i arbejde.

Nu har vi den økonomiske fremgang, vi har arbejdet for. Lad os love hinanden, at vi bruger den, så det ikke går som tidligere.

Det må ikke gå sådan, at der bliver større og større forskelle. At flertallet får det bedre og bedre, mens et voksende mindretal ikke får gavn af opsvinget.

En afrikansk tv-producer har lavet en film om os - "Den stille stamme", kalder han den. Han udtrykker sig sådan om sit første møde med danskerne:

"Mit første indtryk af Danmark og befolkningen var kulde. Men ved nærmere eftertanke er det stilheden, der fylder billedet af en dansker. En stilhed, der kun bliver brudt af lyden af hurtige skridt."

Passer denne beskrivelse med vores egen opfattelse af os selv? Er vi blevet kolde, reserverede, os selv nok?

Jeg tror, at der er noget om det. Den stressede hverdag, problemerne med at få tiden til at slå til, arbejdsløshed, frygten for at virke svag, hvis man åbner sig, alt

det sæt-ter sit præg på os. Vi virker ofte travle og indelukkede. Vi samler os i små grupper. Fællesskabet svinder ind.

Vi bliver nødt til at erkende, at vi i flere sammenhænge har bevæget os væk fra den kulturaly, der så klart doku-menteres med det danske smil: Gæstfriheden, omsorgen for andre, lysten til at være sammen med andre. Det gæl-der i forhold til landsmænd, familie, venner - og det gælder i forholdet til flygtninge og andre, der gæster vort land.

For dem, der ikke ved, hvor de vil hen, er alle veje lige gode. Det er de ikke for os. Det er de ikke for mig.

Den måde, hvorpå vi behandler folk, der har brug for hjælp, folk i nød, er prøven på vor menneskelighed. Den prøve skal og vil vi bestå. Danmark er stort nok til det. Vore værdier og vort demokrati har styrken.

Skal vi ikke vælge det som udgangspunkt.

Godt nytår.

Kilde

Mellbin, E. F., & Mellbin, F.-M. S. (2011). Nu gælder det Danmark!□: statsministrenes nytårstaler. (1. udgave.). Lindhardt og Ringhof.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Nytårstale, Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/poul-nyrup-rasmussens-nytaarstale-1995>